

BUDA-PESTA

2 Maiu st. v.
14 Maiu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 18.

ANULU XII.

1876.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

R e n e g a t u l u .

Novela din suferintele Romanului.

(Urmare.)

Unu amoru idilicu si invidiabilu e acest'a. Si intr'o s'era lina si placuta ér i reaf'lamu peacesti juni fericiti, retrasi singuri intre arborii umbrosi ai „poienii verdi“ confundati in dragostirile lor.

Erá aprópe de mediulu noptii.

Peste obiceiú remasera dinsii acum atát'a timpu.

Inse si-avea acést'a caus'a sa. In nóptea acést'a Petru avea sè remana trédiu. Si cine i-ar fi pututu mai usioru si mai placutu alungá somnulu, decâtu cuvintele si buzutiile dulci ale iubitei sale?!

Intr'unu timpu, chiar candu sosi si ór'a spiriteloru noptii, vedemu pe pastoriulu Nicolae ivindu-se neobservatu inaintea acestoru amoroși fericiti.

— Susu cu voi! — i agrai dinsulu privedu-i cu placere parintésca.

Petru si Saftitia, la vocea acést'a neastep-tata si conturbatória, ambii tresarira suprinsi, inse vedendu apoi cà e baciulu lor, delocu se liniscira.

— D'apoi, — li dise suridiendu baciulu lor, — nici pana acum nu v'ati saturatu inca de clefetele vóstre?

— Nici pan' mane, nici pan' la capetulu lumii? — respunde esaltatulu Petru.

— Ce copilasi nebuni mai sunteti. Inse acum susu! Vasilia a sositu, si acusi sosescu si ceilalti!

— Vasilia e aci? — intrebà rapede Petru.

— Da, ne astépta in casa.

— Mergemu dara, baciule draga! — dise Petru sculandu-se indata dimpreuna cu Saftitia.

Si cu totii pornira catra casulic'a lor din capetulu poienii.

Peste câte-va minute i vedemu pe Petru si Vasilia imbratiasiandu-se la intelnirea lor cu iubirea cá doi frati dulci.

— Te-am asteptatu cu doru, Vasilia draga, — i dise Petru, — càci precum ne-a incunosciintiatu Nichiforu, tu in nóptea acést'a ni aduci sciri nóue si insemnate!

— Asié e, — respunde Vasilia.

Dupa respunsulu acest'a Vasilia se asiedià pe o lavitia, càci de calea lunga ce a facutu-o érà cam obositu.

— Eri, — incepù apoi Vasilia, — am des-

coperitu privilegiu celu mai bunu, cá sè ni implinimu juramentulu nostru : „cuiu cu cuiu“! . . .

La cuvintele aceste toti lu-ascultara cu incordarea cea mai mare a atentiei.

— Baronulu Pusztafy, — continuà Vasilia, — astépta pe mane séra pe fét'a si feciorulu seu, cari sosescu de la Clusiu. Cu ei se afla si Béla, fratele baronului, si inca Ferencz, husariulu Domnescu. Toti acestia au sè tréca mane séra peste „isvorulu hârcii“ pe langa „stanc'a mortii“ si „gur'a ursului“, si déca din nenorocirea lor voru dá pe drumu de . . . pedece . . . voru puté innoptá inainte de ce voru fi trecutu de . . . „gur'a ursului“! . . .

Vasilia aci se intrerupse, cá si candu ar fi asteptatu vre-unu respunsu de la óre-care. Dar in locu de respunsulu doritu observà surprinsu si tresarindu vizibilu, cá Petru statea inaintea lui confusu si inmarmuritu. Tientindu-si apoi aspru ochii a supra lui Petru, dinsulu continuà cu voce emotionata :

— Mane nópte ni se dà privilegiu celu mai bunu, cá sè ne resbunamu! Mane nópte vomu puté face cá sè urle de durere acelu paganu fara fric'a lui Dumnedieu, care ne-a chinuitu si chinuiesce atátu de cumplitu! Mane nópte lu-vomu puté lipsi si noi de copíi lui, de fratele seu, precum de atâte-ori si si-acum ni nefericesce si nimicesce copíi, fratii, sororile, sociele si parintii nostrii, cá si acestu omu fara sufletu si lege sè simta odata durerea aceea sfasiatória care ni-a cutremuratu si cutremura atátu de tare animile nóstre! Pe mane nópte ni-a tramisu ceriulu acelu privilegiu, cá sè scapàm noi si de poroditiele ale acestui blastematu, cari adi-mane asemenea totu-atátu de fara mila si nendurare ne voru munci si chinuí! . . . Da, Petre, mane nópte vomu scóte : „cuiu cu cuiu“! . . .

Vasiliiu aci a dóu'a óra se intrerupse. Si dinsulu, care si-a tinutu ochii tintiti atátu de aspru a supra lui Petru, vediendu acum, cá la cuvintele aceste devenise acest'a si mai inmarmuritu, si mai confusu, fara de a puté graí vre-unu cuventu, cá si candu i s'ar fi inclestatu gur'a, tresari acum mai puternicu cá mai nainte, si cá si cuprinsu de o mania nespusa, cá si infuriatu, sari rapede de pe laviti'a unde siedea, si pasí catra Petru.

— Petre! — strigà elu. — Dar ce e cu tine? . . .

— Nimicu, Vasilia draga! — murmurà Petru cu voce tremuranda si innadusita.

— Nimicu? . . . Acest'a e totu respunsulu teu? . . .

Petru inse éra recadiù in inmarmurirea si tacerea sa. Pastoriulu Nicolae, feciorii lui, Saffitia, cu totii se uitau inuimiti la dinsulu, càci statea cu capulu plecatu catra pamentu si suspinandu adancu. Vasilia incepù dejá a se si infricosiá de tacerea acést'a.

— Petre, tu nu respondi? — eschiamà acum Vasiliiu perdiendu-si tóta paciinti'a.

— Nu te necasi pe mine, Vasilia draga, — dise acum Petru dupa o tacere atátu de neliniscitória, — si nici nu te spariá de tacerea acést'a a mea!

— Dar ce va sè dica tacerea acést'a a ta acum?

— Frate, ti-spunu adevéru. Eu nu sciu cum, dar audíndu eu acum de la tine juramentulu nostru : „cuiu cu cuiu“, mie mi se turburà anim'a, mi-se turburà sufletulu!

— Ce s'audu? . . . Ce dici tu? . . .

— Da, Vasilia draga, mi-se turburà anim'a si sufletulu. Me cuprinsera suspine dure-rose. Si in tacerea acést'a a mea, simticam totu mai tare, cá mie câtu mi-pare acum de reu, cá de ce m'am legatu eu de acestu juramentu atátu de infricosiatu! . . .

Dechiararea acést'a a lui Petru i aduše pe toti in uimirea cea mai mare. Vasilia erá atátu de surprinsu, de vre-o câte-va minute credea cá nu e trédiu, cá numai viséza, càci elu nu-lu cunoscea pe Petru cu capulu plecatu cum erá acum si suspinandu cá si o femeia slabanóga, ci puternicu si nendoitu cá unu bradu trufosu, si nu-lu cunoscea cu unu sufletu si-o anima atátu de móle si slaba, ci cu alu unui leu si tare cá stanc'a.

— Petre, spune pentru Dumnedieu, ce s'a pututu intemplá cu tine! — lu-intrebà apoi Vasilia, care incepea acum a deveni dinsulu inmarmuritu.

— Ti-spunu. Nu sciu cum, frate draga, dar de candu ne-amu legatu noi de acestu juramentu alu nostru, si din nóptea aceea, candu mai antâiu amu adusu noi la fapta acestu juramentu, si amu aruncatu in „gur'a ursului“ pe acei doi sbiri ai baronului, de atunci incóce anim'a mea nu e mai multu liniscita, sufletulu meu nu e mai multu curatu. Eu totu-de-una me infioru candu mi-aducu a minte de fapt'a acést'a grozava! . . .

— Aha, asta e bub'a ta! — lu-intrerupse Vasiliiu facéndu-i-se lumina.

— Da, Vasilia draga, — continuà Petru, — de atunci incóce eu nici chiar in somnu nu

mai am linisce si pace. Umbrele acelu sberi si in visuri me urmarsscu, si me umple de spaima si gróza. Si-acum, candu tu éra ai pomenitu acestu infricosiatu juramentu alu nostru, candu tu voiesci, cá mane nópte noi éra sè indeplinimu o fapta cá acést'a, ba inca cu multu mai infioratória, eu de spaim'a si gróz'a ce si mai tare mi-a cuprinsu acum anim'a si sufletulu meu, am trebuitu sè me cutremuru! . . .

O pausa de vre-o câte-va minute urmà dupa cuvintele aceste. Vasilia inca tacea acum, cá si candu si anim'a lui i s'ar fi inmoiatsu, si cá si candu si privirea sa infocata i s'ar fi stêmperatu.

— Da, — continuà Petru, — aceste sunt fapte, cari nu sunt omenesci. Omulu trebuie sè se infióre de ele . . .

— Asié? — lu-intre-rupse rapede Vasiliu, a carui anima se inmoiase par cá numai pentru aceea, cá acum sè se intarizeze cu atâta mai tare, si-acui privire de focu se stemperase par cá numai pentru cá indata sè se atítie cu atâta mai puternicu. — Tu dara le numesci aceste fapte de neomenesci? Tu te ingrozesci de ele? . . . Aceste te urmarescu chiar si in visu cá nesce umbre de cari te infiori? . . . Dar én spune-mi tu acum si aceea, cá nu ti-s'au aretatu tie óre-cum-va in visurile tale si umbra tatalui teu, umbrele fratiloru si sororiloru nóstre, umbrele iubitoru nostri parinti, pe cari i chinuira si omorira nevinovati? . . . Spune-mi, aceste fapte omenesci-su? . . . Nu te-ai umplutu si de aceste de gróza? . . .

— Dumnedieu va bate pe acei pecatosi, — response Petru.

— Asié? Dumnedieu i va bate? . . . Si pana candu Dumnedieu i va bate, tu sè stai cu manile in sinu, sè te uiti, cum ti-chinuia si omóra pe tata, pe mama, pe frate si sora? . . . Tu sè-lu lasi, sè te muncésca si belésca, de numai ósele si sufletulu sè-ti mai remâia? . . . Tu sè te uiti cum ti-ia mosi'a si averea ta, si sè nu ti-redici man'a ta in contra unui paganu ca acel'a? . . .

— Man'a lui Dumnedieu mai aspru lu-va pedepsi! — response Petru éra.

— Petre! — strigà acum Vasilia in furi'a cea mai mare. — Tu, nefericitule de tine, nu scí ce vorbesci. Nu mai pomení numele lui Dumnedieu. Tu cu vorbele aceste ti-bati numai jocu de numele acest'a santu! . . . Dumnedieu dóra pentru aceea a facutu pe unulu cá acel'a omu cá si pe tine, cá elu sè te calce in picióre, sè-ti rapésca tóte ce ai, sè ti-rupa pieptulu, sè

ti-spintece faci'a, si tu sè te uiti numai la elu, si tóte aceste sè i le suferi? Pfui, pfui Petre, eu te-am tienutu pana acuma de omu, dar acum vedu cá esti unu lasiu! . . .

— Vasilia! — eschiamà aci Petru atinsu adancu si tresarindu puternicu.

— Da, lasiu te numescu! — continuà Vasilia schinteindu-i ochii cá dóue fulgere infricosiate. — Si tu mania-te pe mine, fă ce-i vré, càci de ómeni cum te vedi cá esti acum nu-mi mai pasa! . . . Dar una ti-mai spunu inca. Tu ascunde-ti faci'a de rusine chiar si dinnaintea unei gradine, càci si pe acést'a Dumnedieu a lasatu-o pe pamentu, inse candu o alta gradina o ataca pe acést'a, ea se scia aperá, nu se lasa sè fia smulsa si aruncata la pamentu, ci se impotrivesce din puteri vrasmasiului ei! . . . Dar tu . . .

— Vasilia! — lu-intre-rupse aci Petru cutremuratu de o durere neesprimabila, — nu me osendí atâtu de tare! . . . Vrei dóra frate . . .

— Nu me mai numí frate! — lu-intre-rupse maniosu. — Eu nu mai vreu sè fiu frate cu unulu cá acel'a, care si la mine s'ar uitá cu manile in sinu si cu capulu plecatu candu m'ar trage in tiapa! . . . Eu osendescu pe unulu cá acel'a, care atâtu nu scie, cá chiar si canele credintiosu te parascesce, déca lu-alungi de la casa, si cá chiar si acest'a sare si te rupe de pieptu si picióre, déca fara mila dai in elu si lu-chinuiesci! . . .

— Oh nu-lu osendí atâtu de tare, càci Petru nu póte fi unu astu-felu de omu! — audimu acum pe pastoriulu Nicolae care, dimpreuna cu ceilalti, cá incremeniti ascultara tóte aceste.

— Cum sè nu-lu osendescu, baciule draga, — dise Vasilia, — candu elu, care e in fruntea nóstra, care celu d'antâiu a pusu juramentulu nostru, acum vorbesce cá si candu ar voi sè calce acestu juramentu santu! . . . Osendí-lu-voru si fratii nostri, cari acusi trebuie sè sosésca, si voru audí cá cine e Petru! . . .

O tacere sfasiatória urmà dupa cuvintele aceste.

— Si tu, — continuà Vasilia intorcandu-se contra Saftitia, iubit'a lui Petru, — spune-mi tu Saftitia draga, poti tu iubi pe unu omu cá acel'a, care si-atunci, candu acei pagani ar pune si pe tine man'a, precum au pusu pe atâte copile si sorori ale nóstre, si te-ar batjocóri, te-ar chinuí, te-ar nefericí, — si elu ar stá langa tine cá o mamaliga nefiérta, ar stá cu

manile in sinu si cu capulu plecatu, si-ar as-
teptá pedéps'a numai de la Dumnedieu, fara
cá la fapt'a acést'a, la care si Dumnedieu striga
resbunare, sè nu sara la acelu misielu, si sè-lu
sfarame in bucàti, de nici odresle sè nu mai re-
mana de elu! . . .

Saftitia remase incremenita la intrebarea
acést'a, fara cá sè fi fostu in stare sè respunda
vre-unu cuventu.

Dar tacerea acést'a a Saftitiei erá pentru
Petru mai grozava, decátu tóte câte i-le-a dísu
Vasilia pana acum. Tacerea acést'a a iubitei
sale erá pentru dinsulu mai nimicitória cá ori-
ce respunsu a ei.

— Destulu, destulu Vasilia! — eschiamá
Petru intrerumpendu tacerea acést'a nimicitó-
ria. — Eu inca n'am calcatu juramentulu nos-
tru. Si eu nici nu-lu voiu calcá! . . .

Ací fu Petru intreruptu, càci in momen-
tulu acest'a se audira la ferésta nesce ba-
taturi.

— Cine e? — intrebà pastoriulu Nicolae,
care s'affá chiar langa ferésta.

— „Cuiu cu cuiu“! — s'audi ca res-
punsu.

— Sunt fratii nostri! — díse Vasilia.

Si pastoriulu Nicolae se duse apoi cá sè-i
lase se intre.

(Va urmá.)

Mihailu Cirlea.

Din departare.

Se póte cà tu dóra
De multu vei fi uitatu
Pe celu ce dí si nópte
Te-adóra ne'ncetatu;
Ma chiar si juramentulu
De amoru, ce mi-ai facutu,
Din sinu-ti de copila
De totu a disparutu.

Credi cà amorulu déca
Devine despartitu,
De locu, far' nici o urma,
Se stinge nimicitu! —
Dar nu scii cà acést'a
Chiar candu e departatu,
Atunci e mai ferbinte,
Atunci mai infocatu?!

Intréba mandrulu sóre
Pe ceriulu maiestosu,
Sè-ti spuna-a mele siópte
Si-alu meu suspinu doiosu!
De este dí in care
Sè'ncetu a-lu totu rogå,
Sè-ti dica tie draga,
Cà nu te potu uitá!?

Pe radiste Aurorei
Mereu poti totu vedé
— Cu litere de lacrimi —
Inscrisa rug'a mea.
Cetesce-o si-o pastréza
In aniniór'a ta,
Cà-ci ti-va spune sinceru:
Cà nu te potu uitá.

Si câte paserele
Le vedi in sborulu loru,
Intréba-le càci tóte,
Sciu bine alu meu doru;
Càci eu le rogu ferbinte
Sè-ti spuna 'n calea sa,
Cà-mi esti totu scumpa, draga,
Cà nu te potu uitá.

Privesce nópte ceriulu
Cu stele 'nfrumsetiatu;
Si-asculta-a loru sioptire,
Cum tóte ne 'ncetatu
Te róga pentru mine . . .
Deci nu le refusá! —
Plinesce-a loru rugare,
Si 'n veci nu me uitá!

Dem. G. Selceleanu.

Emigrarea vegetalieloru.

— Dupa Dr. C. H. —

Óri càtu de paradoxu sè sune emigrarea
acést'a, ea totusi e fapta complinita. Candu
cetimu de emigrarea dorica la Greci, de emi-
gràrile Romaniloru din Rom'a, de emigràrile
vandaliloru, de emigràrile esilatiloru poli-
tici, priceму; asemenea candu e vorb'a de
migratiunea animaleloru, a fereloru selba-
tice, a paseriloru calatóre, a sióreciloru si
furniciloru migratórie, inca pricepemu; ba
chiar si petrele eratice de pe siesurile Ger-
maniei inca nu ni ingreunéza a intielege mi-
grarea loru; inse candu e vorb'a de emigrarea
vegetalieloru, ni se pare lucru enigmatecu.

Sciintia s'a ocupatu si de acést'a cestiune,
si a deslegatu enigm'a intr'unu modu fórte in-
destulitoriu, ce la prim'a privire mai adenca
a stimatului lectoru, i se presenta de totu con-
secinte. —

Dr. H., a carui principie le adoptámu in
descrierea de facia, face asemenare intre omu
si vegetala, in cestiunea emigrarei. Elu díce:
este omu, carele in viétia n'a calcatu preste
marginile locului natalu; dar este omu, care
din tíera in tíera emigrandu si-a cautatu ada-
postu in patri'a nóua. Asiá sunt si vegetaliele.
Unele dupa organismulu loru suntu necapa-

bile a puté cresce si in altu pamentu, si sub alta zona, prin urmare nici emigrarea-i nu este necesaria; altele emigrandu, inca se desvólta. Numai câtu, candu e vorb'a de emigrarea vegetalieloru, sè nu ratecimu a presupune, cà si ele au o miscare arbitraria ca omulu, séu unu zboru de sine cá rindunelele, emigrarea vegetalieloru este numai schimbarea loru prin latire si transplantare, fara voia propria.

Factorii cardinali a emigratiunei séu

dicinile loru: Si prin aceste dóue ingrediente, emigréza vegetaliele din locu in locu, din tiér'a in tiéra, si pana la marginile pamentului, numai impedeate sè nu fia.

Cine nu cunósce frumos'a si proverbial'a flóre: „noli metangere“ „nu me atinge“? Candu pastai'a ei e cópta, cea mai mica atingere, ba si de razele sórelui, pocnesce si cu o vehementia asvêrle sementiele negre, departe de sine, asiá câtu causéza si incâtva durere cor-

Edgar Quinet.

transplantarei vegetalieloru, suntu: organismulu internu a vegetalieloru, si influinti'a esterna. —

De organismulu internu a vegetalieloru, prin carele se ajuta tare emigrarea séu transplantarea vegetalieloru, se tiene: sementi'a si radicinele. Mai tóte vegetaliele se latiescu prin sementi'a loru, unele dintre ele si prin ra-

pului semtitoriu din cale-i. Asiá este placut'a: balsamina, si mai tóte postaicósele cunoscute. Ne standu sementiei acesteia nemicu in cale, se transplantéza din locu in locu si emigréza in tieri straine formalu. Acésta este si transplantare generica séu sessuale, incátu scimu, ca florile suntu de diferite genuri, cari apoi prin comistiune producu sementi'a.

Alu doilea motoru organicu de emigratiune suntu radicinile, carea este inmultire nessesuale. Care pomologu n'a observatu cum resaru pomi teneri din radecinele betraniloru? Care botanicu si gradinariu n'are in gradin'a sa totu feliulu de plante carora li place mai prin radecinele sale a se sporí decâtu prin sementia? In tierile tropice, suntu vegetalie, cari slobodiendu crengi in diosu, acele atrase de pamentu prindu radecine nóue si forméza trunchiuri separate. Dar renumitul „efeu“ séu „ieder'a“ cu radecinile sale cele fibularie, cum coplesiesce locuri intregi. Dar Rhizomele séu cele ce au capu de radecine, cá capulu medusei, cum se sporescu, latiescu de tare! — Asiá pirulu centinodu, poligonu, lacrimiórele, anemonele.

Éra de influinti'a esterna, carele e factoru de mare insemnatate intru emigrarea si mai grabnica si in cantitate mai mare a vegetalieloru, se tienu: Aerulu si ap'a. Si ce e lucru mai miraculosu, desi nu tóte, dar cele mai multe vegetalie in organismulu loru suntu fórte dispuse la emigratiune prin influinti'a esterna. Unele balóne aerostatice, altele aripi pentru aeru, si éra altele scutu contra apei. — Aceste nu suntu frase stimulate lectrice, ci adevveruri necontestabile. —

Asiá aerulu, ce ni se presenta candu se misca in tipu de ventu, vijeliá, orcanu, e cea mai repede cale ferata, e sboru pentru emigrarea vegetalieloru. Plinu e aerulu de semintie micutie redicate de o volbura si luate de orcanuri, alergandu spre alta patria nóua, si apoi nu numai volburele si orcanii le-a redicatu si le mana, fara balónele loru, aripile loru propria inca li ajuta sborul. Asiá cele mai multe sementie emigratórie au o cununa de pene „pappus“ care cá unu balonu li face servitie. Asiá altele au pelcutia fina, care cá aripile la paseri se intindu si ajuta sborul. De cele cu balonu suntu sementiele de camille séu romonitia, de salca, de plop. De cele cu aripe suntu totu feliulu de pini, ulmi, frasini, mestécani, paltini. Deci nu e mirare cá asiá plante séu arbori se afla adese pe ruine crescandu, sciindu cum a pututu sborá acolo. Dar se respandescu ele si in tierile cele mai departe, nu de odata, ci din locu in locu si din timpu in timpu prin aeru.

Nu putinu li ajuta emigrarea si navigatiunea pe apa, dar nu pe nài facute de omu, ci in cogi'a loru propria data de la natura. Suntu semintie si plante, cari nu potu resiste apei, si asiá nu suntu nici capabili de a emigrá pe calea acésta umeda. Multe sementie au inse cogia

condesata, care apera semburele, séu embrionulu sementiei perfectu de strabaterea apei, ba unele suntu cari numai standu multu timpu in apa devinu fructifere. Unele cá aceste spelate de ploi, apucandu calea pe spatele periuriloru, a fluviiloru, caletorescu de la locurile mai innalte, la cele mai asiediate, si noi numai ne mirámu cum de cutare planta ce cresce colosulu la inceputulu riuletiului, se latiesce si in siesulu celu mai afundu alu riului, cum de florile Alpiloru au devenitu locuitórele campieloru, unde n'a esistatu mai inainte.

Ce póte face in asta privintia cutare si cutare riuletiu si riu in mesura mai mica, acea póte esoperá marea de apa, in mesura mai mare. Riurile gigantice a le Americi, Mississippi, Naranhon; predau unu contingentu mare de sementie, ba si plante gata undeloru de apa a le mâriloru, si le transporta in locurile ale mai departe. Asiá tatalu riuriloru Mississippi, — cum lu-numescu indianii — a datu plante Islandei, tocmai de la golfulu marei atlantice, din ostulu Nordamericii; ba insule intregi s'a frantu, si a caletoritu pe spatele apeloru riuriloru si a mâriloru, ajutate de orcane, si s'a asiediatu cu tóte vegetaliele loru intr'alt'a parte a lunei. Tóte insulele pe cari cresce cocosu, pe ast'a cale lu-au capetatu. Acésta emigrare de plante, pe dosulu mâriloru, a ajutatu si nemoritoriului Columbu la aflarea Americi

In fine mai este unu factoru viu, care inaintéza transplantarea vegetalieloru din locu in locu, si adeca inse-si animalele, ba chiar si ómenii. Ómenii prin cultur'a botanica impórta si espórta vegetalie esotice si le aclimatiséza in alte tienuturi, dar chiar si in randi'a s'a. Nu altcum cele mai multe fere selbatice si paseri ducu semburi si sementiele mai departe, si desiertandu-le din stomaculu loru, acele prindu radecine in tieri straine. Se scie cá spinele albu, carele inundase Banatulu dupa anulu 1848 Muscalii l'au adusu, si a nume caii loru. Sturzulu pilariu (Krammetsvogel) duce semburi si sementiele de socu, sorba (Vogelbeere), acrisia. (Stachelbeere); vesculu se transporta prin sturzulu de vescu. Civeta (Zibetkatze) transplantéza tuf'a de cafa.

Asiá se desléga enigm'a emigrării vegetalieloru, intr'unu modu fórte naturale. Totodata se adevverescu si cuvintele scripturei: „Nimicu nu e statornicu sub sóre“ la Eclesiasticu c. 2.

G. Traila.

RANELE NATIUNII.

— Romanu, de IOSIFU VULGANU. —

(Urmare.)

— Atât'a e totu ce ti-se cere. O simpla formalitate, si altu ceva nimica. Comitele te si ascépta.

Si dupa acésta convorbire Stefanu se si duse la comitele supremu si lu-rogá sè-lu admita in candidatura, ceea ce acel'a i-a si promis cu cea mai mare afabilitate.

Resultatulu lu-scimu.

Precum diseram, Stefanu nu fu de fatia la congregatiune. Cimbrudanu inse grabi a-i aduce insciintierea despre decursulu aceleia, spunendu-i cá a fostu alesu cu mare majoritate.

Candu inse nunciulu i impartesi si scandalulu ivitu cu acea ocaziune, ofensarea onórei sale de catra Pompilescu, intr'unu modu atâtu de bruscu, Stefanu se aprinse de mania si devini fórte furiosu.

— Dar nu te necasi, — lu-linisci Bumbescu, carele intr'aceste inca sosi la elu, — congregatiunea a decisu, cá fisculu comitatului sè-i intenteze actiune criminala, deci in scurtu timpu vei avé satisfactiunea cea mai eclatanta.

— Aureliu m'a insultatu in fati'a unui publicu numerosu, — response Stefanu iritatu, — si eu se tacu frumosielu, sè suferu in linisce ofens'a si sè me ascundu sub scutul unei actiuni criminala, ce i va intentá fisculu comitatensu, si care — conformu procedurii nóstre — se va pertractá in decursu de ani la tóte forurile; ér pan'atunce eu sè stau molcomu si sè ascultu cu paciintia vorbele tuturor ómeniloru de pe strade, cari mi-voru dice: „Acest'a e omulu, caruia in o congregatiune comitatensa i s'a disu in publicitate „Omu de nimica!“ — Sè trecu prin tóte fasele umilirii, sè ducu o viétia miserabila, încátu sè-mi fia rusine a me uitá in fati'a ómeniloru onesti: numai pentru cá sè asteptu sentinti'a, care — in lips'a curagiului meu — sè-mi restitué onórea? Acésta numesci tu satisfactiune?

— Da, — response Bumbescu.

— Nu, eu n'ó primescu, — continuá Stefanu. Faca comitatulu ce va vré pentru insultarea demnitátii congregatiunii sale. Ast'a nume privesce. Sentinti'a ce se va aduce, nu o reclamu in interessulu meu. Calea acésta e lunga si necorespondietória pentru unu cavaleru. Eu trebue sè-mi reparezu onórea numai decátu si pe altu terenu.

— Dóra vrei a duelá? — intrebá Cimbrudanu spariatu.

Si in momentulu acest'a Stefanu si-mai aduse a minte si de Irma. Ce va dice ea, déca va audí, cá din-sulu a fostu atacatu atâtu de aspru in onórea sa, si totusi nu si-a cerutu satisfactiune cavaleresca, ci s'a ascunsu la umbr'a scutului tribunaleloru?

De siguru, va dice cá este lasiu si lu-va despretiui.

Deci elu response:

— Sum silitu. Nu apartinu acelu ómeni, cari facu parada cu cavalerismulu loru. Condamnu si eu duelulu. Cu tóte aceste inse trebue sè recunosc, cá sunt mominte in viétia omului, candu n'ai altu mijlocu de restituirea onórei in judecata opiniunii publice, decátu duelulu. Eu dara inca sum fortiatu a recurge la acestu mijlocu.

— Faci reu, — observá Bumbescu.

— Dati-mi pace, — response Stefanu. Indesiertu ve incercati a me capacítá. De voiti sè-mi dovediti, cá — de si la alegerea de deputatu v'ati purtatu infidelu, totusi — mi-sunteti amici, ve rogu impliniti-mi o cerere.

— Ce? — intrebarea amendoi mai de odata.

— Sè-mi fiti secundanti!

Nici unulu nu response.

— E bine, primiti?

— Sè me ierti, — incepù Cimbrudanu, — dar scii cá duelulu e opritu, si eu cá notariu comunalu nu potu sè-mi periclitu vítoriulu.

— Va sè dica nu primesci? — lu-intrebá Stefanu necasitu.

— Nu potu, — response Cimbrudanu cu sífela.

— Dar tu? — se adressá apoi Stefanu catra Bumbescu. Tu nu esti diregatoriu. N'ai sè puni in periculu vítoriulu teu. Prin urmare nu vei asardá nimica. Primí-vei?

Dupa unu momentu de siovaire, Bumbescu si-luá anim'a n dinti si response:

— E dreptu, cá n'am sè periclitu nimica. Dar eu din principiú sum in contra duelului, si astu-felu nu potu sè primescu rolulu de secundantu.

— E bine, — response Stefanu restitu, — acuma ve cunosc ce ómeni sunteti. Amici candu mimerge bine, candu aveti ceva folosu din acésta amicía; dar dusmani, candu invinge contrariulu. Indata-ce stéu'a mea palesce, me parasiti, si reviniti numai atunce candu aveti sperantia sè mai aveti vr'unu folosu.

— Ne ataci pré aspru, — dise Bumbescu.

— Dar am dreptu, — continuá Stefanu. Din momentulu in care cadiui la alegerea de deputatu, voi me parasirati si v'ati dusu a ve incaldí la lumin'a invingerii. De atunce nu v'am mai vediutu. Par cá nu ne-amu fi cunoscutu de felu. Dar éta indata ce vítoriulu incepe sè-mi surida éراسi si mé; indata-ce ati affatu, cá sum alesu de jude administrativu, si cá prin urmare voiú puté face ceva iu folosulu vostru, cá veti avé unu cástigu de pretení'a mea, ati vinitu numai decátu a o rennoi. Sum convinsu, cá numai decátu au sè vina si ceialalti demni ortaci ai vostri; Gabilescu, Negru, Plopescu si ceialalti. Dar si aceia voru face intocmai cá voi: voru incepe a me felicitá, se voru lingusi prin vorbe góle; dar candu apoi i voiú rugá sè-mi faca unu micu serviciu, prin care dóra s'ar reversá a supra loru numai o umbra de periclitare, toti se voru escusá, cá téca, cá punga, si se voru cará p'ací 'ncolo.

— Déca nu te-amu iubi cu asiá mare devotamentu, — incepù Bumbescu, — amu considerá vorbele tale dreptu ofensa. Inse astu-felu le atribuimu numai iritatiunii tale, care te domnesce in momintele aceste.

— Ganditi ce ve place, nu me interesséza de felu, — response Stefanu. Eu acuma trebue sè-mi cautu de lucru si sè-mi ceru secundati unde i voiú affá.

Si dupa aceste elu si-luá peleri'a si esi. Cimbrudanu si Bumbescu inca lu-urmara peste câte-va minute.

In pórtá ei intelnira pe Gabilescu, Negru, Siesanu, Plopescu, Recitanu, Punteanu si pe altii, cari grabira a vini sè gratuleze lui Stefanu.

— N'am timpu sè stau cu voi de vorba, — le

dise Stefanu morosu, — dar intrati, si servitoriulu meu ve va dá rachía.

Si dupa aceste elu se departà repede.

Intre Romani nu-si gasi nici unu secundantu; càci cei ce remasera fideli programului nationalu, nu voira sè primésca in contra lui Pompilescu; — ér ceialalti, cari dimpreuna cu elu desertara din taber'a nationala, séu nu aveau curagiu de felu, séu se temeau a periclitá câtu-i negrulu sub unghie pentru unu lucrú asiá bagatelu — dupa judecat'a lorú.

Deci elu fu silitu a se rugá de doi unguri, cari numai decátu i si promisera a-i face acestu serviciu amicalu.

Secundantii lui Stefanu se presintara la Aureliu, si acel'a numindu pe secundantii sei, cestiunea se puse indata pe terenulu unei reparatiuni pe calea onórei.

Ori ce incercare de impacare fu insedaru. Diu'a duelului se ficsà, si adversarii se intelnira pe campulu de lupta, amendoi plini de manía si ura, amendoi neimpacabili si decisi a luptá pe viétia si pe mórte.

Inse Aureliu totusi erá mai iritatu. Erá fericitu, tremurá de bucuría, cà ceriulu i-a oferitu acésta oca-siune spre a-si resbuná, spre a stinge viétia a unui ticalosu.

Nu vomu insemná amenuntele duelului. Vomú observá numai, cà lupt'a se fachú cu sabi'a.

Éta pe scurtu rezultatulu!

Aureliu, iritatu peste mesura, incepú lupt'a cu multu focu si atacá pe Stefanu cu o manía fórte inversiunata, ceea ce lu-lipsi de sigurantia lovitorulu sale.

Din contra Stefanu, de si dinsulu asemene erá cuprinsu de o ura nemarginita, asteptá cu sange rece atacurile adversariului seu.

Antáiu atacá Aureliu, dar fara succesu. Stefanu i evita tóte lovirile indreptate.

Apoi Stefanu luá rolulu atacatoriului. Inse nici elu nu putú obtiné vr'unu succesu pe partea sa.

Si éراسi Aureliu atacá, si éراسi insedaru. Si astu-felu se peróndara ei mai de multe ori, totu fara succesu.

Intr'aceste ur'a si furi'a lui Aureliu crescura la unu gradu atátu de naltu, incátu ochii-i se paingeara, si sub impressiunea dorului de resbunare par cà si-perdú vederea.

Stefanu usá de acestu momentu alu confusiunii lui Aureliu, si i indreptá o lovitura, pe care acest'a nu o pariá destulu de iute.

Sabi'a cadiú din man'a lui Aureliu, càci Stefanu i-o ranise cu violentia.

Lupt'a nu se mai putú continuá.

Secundantii declarara, cà amendoi luptatorii au satisfacutu cerintiele cavalerismului.

Dar Aureliu se departá mai furiosu de pe campulu luptei, decátu cum vini acolo, si si-dise:

— Dumnedieu nu m'a lasatu sè-mi potú resbuná, sè-lu potú omóri. Dar vini-va inca timpulu, si-atunci nu va scapá!

VI.

Primulu debutu.

Alegerea lui Stefanu de jude administrativu s'a facutu dupa tóte regulele ordonate de lege. Aceea nu se mai putú combate. Elu dara o primú si in scurtu timpú si-ocupá oficiulu nou.

Inse fiindu cà sperá a fi fórte ocupatu in postulu seu, si astu-felu nu credea sè aiba timpú a purtá — afara de acel'a — inca si advocatur'a, si-inchise cancelari'a advocatuala.

La acestu pasiu lu-indemnà si svatulu lui Bumbescu, carele credea, cà Stefanu va predá lui processele sale.

Dar Bumbescu de asta-data se pacalí. Stefanu, fiindu cam superatu pe elu, nu-i dete nici unu processu, ci le concrediú tóte unui advocatu magiaru.

Ací inse trebue sè mai adaugemu, cà facéndu astu-felu, Stefanu a avutu si altu motivu, nu numai superarea lui in contra lui Bumbescu. A nume: acelu advocatu magiaru erá verulu Irmei, si astu-felu dinsulu prin faptulu acest'a credea a-si câstigá unu titlu mai multu la simpathia ei.

Trecura vr'o siese luni, de candu dinsulu se instalá in oficiulu seu. La inceputu i parú cam enriósa acésta viétia, cu atâte corespondintie in susu si in josu, cu multe excursiuni neplacute si respundiabilitate continua: dar in urma se invetiá si cu ast'a.

Un'a inse totu lu-necasí. Cà Romanii nationalisti, amicii lui de odinóra, lu-parasira cu totulu; nu mai viniau la elu, ma si déca lu-intelniau unde-va pe strade, séu in cutare locu publicu si privatu, se feriau de elu, nu mai vorbiau cu dinsulu, par cà nici nu l'aru fi cunoscutu.

Numai Cimbrudanu, Bumbescu si ceialalti i remasera fideli, vinindu mai in tóte dilele sè beie câte-va pocale de rachía si sè céra partinirea lui in anumite cause.

Inse pe acestia i uríá.

Parasitu dara de toti, cu cari ar fi petrecutu bucuros, si-cautá distractiune acolo unde putú. Cà desperatulu, care se arunca in bratiile valoriloru, cá acele sè-lu duca unde va voi sórtea séu intemplantia órba: asiá si Stefanu se servi de amici'a acelora, cari toemai se aflau in giurulu seu si i se pareau mai vrednici de amici'a lui.

Si acestia erau toti magiari.

Astu-felu dinsulu se desfachú de totu din societátile romanesci, si cá sè-si resbune a supra Romaniloru, dovedindu le, cà si fara amici'a lorú póte sè traiesca: elu sè sili in adinsu sè duca ca prietenii sei magiari o viétia câtu mai sgomotósa, cautandu a face totu acte de acele, cari sè atraga atentiunea publica si sè stèrnésca sujete de conversatiune in inteligintia din comitatu.

Prin acestu sgomotu elu credea a puté amuti acusarea acelorú Romani, cari afirmau, cà consciintia lui nu e liniseita si cà i pare reu de renegarea principieloru sale politice.

Stefanu nisuiá cu totu adinsulu, cá lumea sè-lu créda si in viitoru omu de omenia.

Inse nu-si putú realisé dorintia. Sgomotulu celu mare alu petreceriloru sale nu desteptá in Romani parerea dorita de elu; din contra, dinsi — vendindu-lu banchetandu astu-felu — credeau, cà elu tóte aceste le face numai din desperatiune.

Si cu totu dreptulu puteau sè crédia acést'a.

Purtarea lui Stefanu a trecuta prin mari schimbári. Mai de multu dinsulu erá unu tineru blandu, modestu, ducea o viétia fórte lina si lipsita de ori ce escensu: de candu inse fu introdusu in societátile tineriloru magiari, se fachú si elu unu spulberatu, fanfaronu, si fórte escensivu.

Nu este vin'a lui, ci a scólei, in care a ajunsu. Multi tineri magiari de la tíera nu esceleza in altu ceva, in generalu, decâtu in dóue sciintie: beu si se jóca de a cartile. De acésta categoría se tineau si noii amici ai lui.

In scurtu timpu si Stefanu ajunsu unu demnu invetiachelu alu acestei scóle, ceea ce pe Romani i intari si mai multu in credinti'a loru.

Dinsulu incetulu cu incetulu intr'atát'a se familiarisá cu acestu traiu extravagantu, incátu nici nu observá cum cadíu treptatu pe scar'a degradárii.

Dar ast'a i facú poporalitate in societatea in care a intratu. Amicii lui, tinerii magiari, lu-adorau si erau gata sè aduca pentru dinsulu ori ce sacrificiu. Deveni idealulu loru.

Acestia apoi respandira si in familiile de cari apartíneau complacerea loru, o comunicara tuturoru amiciloru si cunoscutiloru, — si astu-felu in urma Stefanu ajunsu unu omu fórtu poporalu la toti ungorii.

Amu fi inse nedrepti, déca ne-amu oprí aice, lasandu pe cetitori a crede, cá acésta poporalitate se basá numai pe desele banchetári ale sale cu acei tineri, si pe altu-ceva nimica; trebuie dara sè adaugemu, cá Stefanu nu numai intre pocale, ci si la més'a verde, precum si prin portarea sa diligenta si esacta in oficiu, si-a cástigatu renumele celu mai bunu.

Siefulu seu, vice-comitele, erá fórtu multiamitu cu dinsulu. Nu numai nu primi in contra lui nici o plansóre, dar molcomi unele spirite certaretie din a-celu cercu. In totu comitatulu nici unu jude administrativu nu erá cá elu. Ajunse in timpu scurtu modelulu tuturoru, in totu ce privesce diligintia si zelu.

Dar apoi la més'a verde, in congregatiunile comitatense inca escelá. Nisuindu a remané totu omu de omenia in judecat'a opiniunii publice, si prin urmare voindu a face sè crédia toti ómenii, cá dinsulu din convingere — si nu din interessu materialu — si-a parasitu vechiulu stindardu: Stefanu cugetá, cá trebuie sè se serve de tóte terenurile si ocasiunile, spre a demustrá acést'a. Terenulu celu mai potrivit spre acestu scopu — firesce — erá in congregatiunile comitatense, cari i oferiau ocasiunile cele mai escelente, spre a motivá trecerea sa si spre a puté figurá cá represintantele unui principiu.

Si dinsulu usá bine de acestu terenu. Exploatá tóte ocasiunile. Desvelí flamur'a unei politice de moderatiune. Se recomandá cá unu mijlocitoriu de pace intre Romani si unguri. Combatú estremitátile din ambele parti, si mai alesu atacá directiunea „ultra-nationala si separatistica a politicei romane moderne,“ — care — precum díse — „periclitéza integritatea tierii si vré sè fondeze aice o Daco-Romanía.“

Indesiertu se scólá mai antáiú Albinescu, apoi Pompilescu, sè refranga cu argumente puternice acusatuniile fara temeiu si calumniile lui Stefanu, — publiculu, in majoritate magiaru nu voi sè audia decâtu pe acestu din urma, si vorbirile loru se perdura in sgomotulu publiculu netolerantu.

Stefanu Zimbranu deveni eroulu dilei. Toti magiarii i gratulara, cáci vorbele lui li vinira tare bine la socotéla. VEDIENDU DINSII, CÁ TOCMAI UNU ROMANU SE SCÓLA SPRE A COMBATE PE ROMANI, TACURA, NICI UNULU NU LUÁ CUVENTULU, CI NUMAI SE DELECTARA CUM SE BATAJOCURESCU ROMANII, PRIN URMARE CUM SLABESCU SI SE PREPADESCU DINSII SI CUM ESU INVIINGATORI MAGIARII, FARA CÁ CELU PUTINU SÈ FI INTRATU IN LUPTA.

Apoi n'a fostu acésta o invingere usióra si placuta? N'a meritatu ore celu-ce a cástigatu-o recunoscenti'a cea mai deplina?!

Ba da!

Si eroulu dilei, celu ce a facutu asiá mari servicie magiariloru, care li-a cástigatu o batalia — fara concursulu loru, a si primitu recompens'a loru.

Stefanu deveni adoratulu loru, de la care sperau inca multe in interessulu causei suprematiei unguresci.

Elu si-cástigá deplin'a incredere a loru. Si dinsii erau gata a-si dá totu concursulu la inaintarea lui pe carier'a sa.

Dar pe câtu de multiamiti erau magiarii cu purtarea lui Stefanu, séu a lui Pista — precum i díceau ei: tocmai asiá de superati devenira Romanii prin a acésta renegare infama si petare a mamei comune, care l'a nascutu si pe elu.

De cumva dinsulu ar fi fostu unu tineru de o capacitate mediocra, a carui perdere nu este asiá mare, si care nici n'ar fi pututu stricá asiá multu Romaniloru; acestia nu s'ar fi pré superatu pentru desertatea lui: inse elu erá unu tineru de o capacitate escelenta, care in ori ce tabera va puté sè face mari servicie, si prin urmare avea sè fia fórtu stricaciosu pentru aceea din care a esitu, va sè dica, perderea Romaniloru erá mare. Si cu câtu acést'a erá mai mare, cu atát'a si iritatiunea loru deveni mai acuta.

Tinerimea romana nu si-a pututu contení indignatiunea, ci dede inca in sér'a aceea cursu liberu dispretiului seu.

Eruntasii ei se adunara si hotarira sè face inca in sér'a aceea o demonstratiune.

(Va urmá.)

Edgar Quinet.

(1803—1875.)

Barbatulu alu carui portretu ilustréza nrulu presinte alu foi nóstre, a fostu o celebritate universalu, unu filo-romanu, unu escelinte scriitoriu francesu, a carui socía a fostu o romana, fic'a neuitatulu nostru poetu Asachi.

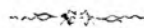
Fu nascutu la 1803 si muri la 1875. Activitatea lui literaria s'a ocupatu de ramulu istorico-filosoficu si celu politicu. Pe aceste terenuri si-a concentratu dinsulu tóte fortiele, de si a debutatu si pe altele, dar nu cu atát'a predilectiune.

Principalulu opu alu seu este „Revolutiunea,“ care a facutu efectulu celu mai mare, si aparendu in mai multe editiuni, a fostu tradusu in mai multe limbe.

Edgar Quinet a scrisu si despre Romani si inca fórtu frumosu, ceea ce a atrasu inca de multu recunoscenti'a natiunii romane.

Elu a fostu omulu-principiu, care nici unu momentu nu si-a schimbatu parerile, ci a remasu pana la mórté neclatitu.

De amu avé si noi multi barbati, cá si Edgar Quinet!

S A L O N U :

Calindarul septemanei.

Duminec'a Samarin. Evang. Ioanu Cap. 4 st. 5 - 13.

Dumin.	2 14	Aduc. reliq. St. Par. Athanasie.
Luni	3 15	SS. Mart. Thimoteiu si Maura.
Marti	4 16	Sta Mart. Pelagia.
Mercuri	5 17	Sta Mart. Irina.
Joi	6 18	Iob celu dreptu. ©
Vineri	7 19	Sf. Mart. Acaciu.
Samb.	8 20	Sf. Mart. Apost. si Evang. Ioan Theol.

A două a ședinția socială a Societății „Arborosa“

Cernauti intr'a 1 maiu 1876.

Pré stimatè redactore !

Societatea academica romana din Cernauti „Arborosa“ a serbatu intr'a 26 aprilu a. c. a două a ședinția a ei socială, in restauratiunea „Augarten“ din strad'a domnesca, la care a participatu mai tota inteligintia romana din capitala, si chiar si damele romane.

Intre oșpeti aflămu pe dr. Iancu de Lupulu, Alesandru cavaleriu de Costinu, reprezentantia aristocratiei, Mitrofanoviciu decanulu facultății teologice, cavaleriu de Onciulu profesorulu universității, Comorosianu, idem, Zurecanoviciu asesoru consistorialu, dr. m. nobile de Volcinski mediculu gratuitu alu societății „Arborosa“, Sbiera, custorulu bibliotecii universității, cu amabil'a-si soci'a, dr. Seleski, concipistu, Olinski, protopopulu districtulu capitalei, Calinescu catehetu gimnasialu, Micheru artistu din Bucuresci, Stefanoviciu profesorulu de la școala reala si mai multi tineri amployati romani din capitala.

Ședinția o deschise vice-presedintele Topala, stud. teol., citindu raportulu societății de la ultim'a ședinția socială. Urmă unu discursu bine primitu, de Tomoviciu, stud. teol. despre „scopulu unei societăți naționale.“ Disc dlui, fostu studinte alu gimnasialu Beșianu din Ungaria, că limb'a fiindu bas'a atătu a naționalității cătu si a poporulu, au infintiatu patrioții romani societăți, că cu puteri unite se lucra pentru înaintarea poporulu romanu. Si societatea „Arborosa“ se nisuesce prin unire a nu remané inna-poî esemplulu acestui mare. „Eră odata unu timpu frumosu, unu timpu ferice, unu timpu de aur, atunci candu luciă luciferulu pe orizontele azurii, si auror'a deminetii zimbiă pe fati'a eroiloru bravi, atunci saltă inim'a Romanulu si elu nu-si doria alt'a decâtu a fi condusu prin tota viața sa de bratie puternice, barbati eroi; inse aceste timpuri trecura si viața lui luă unu cu totulu altu cursu.“

Corulu intonă sub diregerea lui regens-chori, Golembiovski, stud. tes. „imnulu societății Arborosa“, de T. Ștefaniucu, „Sosirea primaverei“ de A. I. Lapedatu si „Patri'a romana“ de br. d'Albonu, si berea si vinulu curse mereu in pocalele adunatiloru.

Artistulu din Bucuresci Micheru esecută pe violina fantasi a supra unei teme romane. Corulu intonă „Imnu la nopte“ de Golembiovski, music'a de I. X. Chwatal si „Salutare“, totu de acel'a-si. D. Micheru esecută o doina si hora.

Urmă unu quartetu comicu „Cisla“, cuvinte si music'a de Golembiovski, in care amu admiratu talentulu musicalu alu acestui june. Comun'a a strinsu 400 fl. si juratii cu vorniculu satulu tinu sfatu, ce se faca, unde se deè banii in cameta, ca se nu se prepadesca in manile jidailorulu, se certă, candu unu juratu află unu „sfatu, ce-lu are de la strabuni romani“ : se se beè intrég'a suma, si toti juratii su-intielesi si mergu in carsima. Music'a intregiei scenerii se misca intre doina, hora si arie din cantece poporale, in cătu auditoriulu e trasu înainte realității naționale că Romanu, intre simțimintele curate romanesce ale țieranulu, straine de tôte influențările si împrumutările cosmopolite de la music'e straine, care colóre o au asiă de regula compositiunile moderne romane, ce trecu de naționale, cari catusiescu asiă de tare ori ce talentu deosebitu romanu in productivitatea sa si care remane totu straina de simțimintele Romaniloru, lipsindu-i realitatea națională. O directiune, a carei m'amu simțitu consciutu, petrecându in Sud-Tirolia si in Germania, audindu music'a italiana, germana. E unu ce sublimu, de a audi originalulu unei națiuni, cultivatu pana la virtuositatea si respective sublimitatea lui.

D. Isopesculu Samuilu declamă poesi'a : „Ștefanu in Dumbrava rosia“, de V. Alesandri. Corulu intonă canteculu socialu alu membriloru societății academice, cari toti incinsi cu cordea albastra-rosiugalbena de a curmezisiu peste peptu cointonara, care destulu e interesantu pentru Romanii academici :

„Sunt „Arborosu“ si vecinicu voiescu asiă se fiu,
Purtămu o viața dulce in vivatu si in Riu.
Sunt „Arborosu“ si cest'a cu fala o rostescu,
Er pe momentu se-mi puneti, paharulu ce-lu iubescu.
Si candu murimu atunci la bere o jurămu,
Că fara vorba multa in bute ne îngropămu !“

De 'n cantatu intie aplausele caruntiloru barbati inviosiatu cu multa infocare si repetitu fara finitu, rectorulu seminariulu i-a desplacutu, că teologii cercetēja ședințiile societății, si in diu'a a două a de deminția a plecatu cu mare përa la consistoriulu, că cu societatea academica se strica „ordinea casei !“

Vice-presedintele inchide ședinția oficială si deschide cea neoficială, denumindu pe d. Ștefaniucu de presedinte. D. Vasiliu Morariu citește sub risete generale numerulu alu doile din fôia societății „Leuscénulu“ alu carei primulu numeru a esitu autografatu, pe care lu-vi tramitu. Fôia ese odata in luna autografata, cu pretiulu de abonamentu 2 fl. pe anu.

D. Popescu citi o recenziune aspra a supra unei carti edate de unu psaltiatu habaucu Bucovinenu „Latesiu iscalitu“; „cartea resiedintiei.“ Er d. Ștefaniucu citi depesie sosite „cu drumulu de feru si pe josu.“ D. Micheru esecută mai multe piese romane si fini cu : „O du lieber Augustin.“ D. Ștefaniucu cantă : „Eu sunt sermanu practicant“, compusu de dlui si „Oh! dômne ce se facu, nevoi'a-mi este mare“, asemine.

Si ședinția se fini cu „Sub o culme de cetate“, intonata de Ferlieviciu, stud. teol.

Unu vigeat, floreat, crescat, societății !

D. Olmănu

CE E NOU?

Ministeriulu generalului Florescu a depus demisiunea sa, si Maria Sa Domnitoriulu a insarcinatu pe Manolache Costache cu formarea noului ministeriu.

Ministeriulu romanescu. Amu publicatu si noi in nr. penultimu list'a noului ministeriu romanescu. Astadi estragemu din „Gazet'a Trans.“ caracterizarea lor. Generalulu I. M. Florescu, din o vechia familia din Munten'a, este unu omu de si nu cu asiá multa sciintia teoretica, dar cu multa deprindere practica. Generalulu Tell, dintr'o familia de comercianti ramurita pana la Brasiovu, e unulu din invetiaceii lui Lazaru. A servitu cá oficiariu pana la 1848. Dimpreuna cu Eliade a statu in fruntea revolutiunii nationale. Trei siepte ani in esiliu cu famili'a sa. D. Vioreanu, munteanu, professoru de drepturi si procuroru la curtea de cassatiune, barbatu umanu si dreptu. D. Cornea, moldoveanu, proprietariu de frunte, barbatu inteligentu si bunu patriot. Al. Orescu, munteanu, vechiu professoru, mai multi ani vice-presiedinte alu senatului. De pré mare poralitate nu se bucura. Póte cá nici nu o cauta. Generalulu Ghergeli, din o familia fruntasia de Moldova, dar de origine din Transilvani'a. Numele primitivu alu familiei fusese altulu.

Camer'a deputatiloru a redeschisu siedintiele sale la 5 maiu. Guvernulu a presintatu mai multe proiecte de legi; intre altele unulu si pentru aredarea municipiiloru. Presiedintele a anunziatu, cá dlu Iuliu Petricu — fiindu denumitu jude regescu — si-a *depusu mandatululu*.

Delegatiunile austro-unguresci s'au convocatu pe 15 i. c. la Budapesta, pe candu si Maj. Sa va vini a le deschide in persóna.

Regin'a Belgiceí a sositu in septeman'a trecuta la Budapesta spre a-si vedé fiic'a, principess'a de Koburg. Dins'a va petrece dóue septemani la fiic'a sa.

Dsiór'a Maria Florescu, fiic'a ministrului presiedinte alu Romaniei, a capetatu de la Thiers o epistola, plina de gracia si frumusetie. Thiers a cunoscutu pe dsiór'a Florescu in véra trecuta la Vevey. Epistol'a contine si portretulu nemuritoriului barbatu de statu francesu.

Serat'a de dantiu din Lugosiu, arangiata de tinerimea romana de acolo, in 29 aprile, a reusitu splendidu, in cátu publiculu participatoriu numai in diori de di s'a despartitu, ducéndu cu sine suvenirile cele mai placute. Afara de publiculu romanu — scrie corespondintele nostru — ni-a onoratu cu placuta presentia elit'a publicului de alte nationalitáti conlocuitórie, si dupa propri'a loru judecata, acésta petrecere se numera intre primele baluri, ce se arangieza in acestu oriesielu vialu. Stimatetele dame, cari ne onorara cu placut'a loru presintia au fostu: Dómnele: Sofia Pascu, Elisabeta Stoica, Pesteanu, Radulescu, Stolojanu, Roza Hatiegu, Zsidák, Litsek, Atanasieviciu, Huszarek, Sofia Bordanu, veduv'a Zaharia, Nedelcu, Bagosy, Elisabeta Pesteanu si domnióorele: Livia si Valeria Pascu, Iuliana si Catinca Pesteanu, Sofia Stoica, Cornelia Radulescu, Octavia si Cornelia Stolojanu, Mariti Vancea, Virginia Atanasieviciu, Mariti Grozavescu, Valeria Jivi, Mariti Tuculia, Iuliana Zavoianu, Cornelia Andreiu, Elena Zsidak, Elena si Iosefina Mirosavljevits, Gizela si Malvina Schmied, Valeria Muresianu, Camila Raischl si altele.

Tresnete in Bucuresci. Cetimu in „Telegr.“ cá la 15/27 aprile mai multe tresnete au caditu in capital'a Romaniei; unulu pe biserice'a St. Visarionu si celalaltu pe St. Vineri. Celu d'antâiu cadindu in interiorulu bisericeí a distrasu mai multe icóne; celu d'alu doile a atinsu numai unu coltiu alu bisericeí, a lovitu o parte din dependintie si dupa ce a resturnatu unu cosiu, a disparutu sub pamentu.

Generali romani in armat'a austriaca. Unu voluntaru veteranu scriindu in „Gazet'a Transilvaniei“ despre numirea dlui generalu Alessandru Guranu de capu alu institutului geograficu din Viena, adauge: „Ilustrii domni generali Traianu Doda si Alesandu Guranu au mai avutu antecessori generali din natiunea nostra in armat'a imperiala. Colonelulu Kray (Craiu) br. de Craiova, despre care se vorbesce in „Poemation“, cá de comandante la regimentulu I, rom. din Transilvani'a, fusese romanu nascutu in Banatu, pentru rarele sale merite decoratu cu ordinulu celu mare alu Mariei Theresiei, inaltiatu la rangulu de baronu, éra sub imperatulu Franciscu I denumitu General en Chef contra lui Napolenu I in Itali'a. — Generalulu de artilleria Petru Duce, man'a drépta a aceluia-si imperatu, éra romanu din acea parte a Macedoniei, de unde se tragu si familiile Sina, Dumba, Grabowsky, Siaguna, Deacu-Pescariu s. a. Generalii Moga si Calliani, cunoscuti pré bine din anii 1848—9 si-au pe consangeniiloru collaterali pana in diu'a de astadi in sinulu natiunei nóstre. — Generalulu Vasilie Muncosiu totu romanu (in pensiune la Praga.) Se mai afla si alti generali de nationalitate romani, a le caroru nume inse au disparutu din memori'a nóstra.“

Tata de 43 copii. Cu ocasiunea ultimei asentári din Francia s'a asentatu unu tineru, care are 43 de frati! Tatalu seu, unu calciunariu seracu, s'a casatoritu de trei ori, si fia-care socia l'a donatu câte cu 15 baieti; dintre cari numai doi au muritu, va sé dica 43 sunt in viét'a.

Ex-regele de Hanovera, carele pan'acuma siedea in Hietzing langa Viena, in curendu va parasí Austria, si se va mutá la Paris.

Inaintea altariului s'a petrecutu nu demultu in o biserica din Viena o scena fórté romantica. Unu tineru sculptoru voiá sé se cunune cu o féta frumósa. Candu mirii intrara, in biserica acolo se audi unu murmuru; si mirés'a putú sé distingá, cá o féta straina acusa pe mirele ei, cá acel'a l'a insielatu. E bine, candu preotulu intreba pe mire, déca si-ubesce mirés'a, acela respunse „da!“ — candu inse elu intreba pe mirés'a, acést'a i respunsa „ba.“ Si in urmarea acesteia tóta nun'ta se desfacu numai decátu.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Coriolanu Brediceanu, unu tineru advocatu in Lugosiu si inzestratu cu bune simtieminé nationale, la 7 maiu a serbatu cunun'a sa cu gentil'a domnisióra Cornelia Radulescu, fiic'a pré stimatului domnu advocatu Constantinu Radulescu din Lugosiu. Felicitáritele nóstre junei perechi.

Societati si institute.

Societatea de lectura „Petru Maioru“ a junimei romane din Budapesta, va arangia in 4/16 maiu a. c. in nóu'a sala din gradina publica Klemens siedintia publica solemná urmata de dantiu. Program'a siedintiei va cuprinde disertatiuni, productiuni pe vio-

lina si de coru barbatescu. Dupa inchiderea siedintiei urméza dantiulu.

Reuniunea invetiatoriloru romani Selagieni va tiné adunarea sa generala la 15 maiu in comun'a Domninu.

Literatura.

„**Siedietórea.**“ Fondandu la inceputulu anului trecutú acésta fóia, amu fostu condusi de unu scopu sublimu, a desvóltá gustulu de cetire in poporulu romanescu. Cu bucuria putemu sè constatámu, cà nisuinti'a n'a remasu fara resultatu. Inteliginti'a si poporulu a intimpinatu cu complacere intreprenderea nóstra. Éra de curendu, decanulu pressei romane, dlu Georgiu Baritiu scrie aceste sire in „Transilvania“, organulu asociatiunii transilvane: „Dlu Ios. Vulcanu, care de câtiva ani sacrifica atátu de multu pentru sustinerea unicei foi belletristice „Familia“, din anulu 1875 incóce mai dete viétia la una alta publicatiune strictu poporala: „Siedietórea“, din care estimpu ne venira si nóue patru numeri, formatu 8-vo de câte 1/2 còla, ese in Budapesta odata pe luna, cu pretiu numai de 1 fl. pe anu, adeca aprópe gratis! Motto: „Scii carté, ai parte. Nu scii carté, n'ai parte.“ Este mai bine de unu deceniu, de candu la noi se striga mereu: Scrieri poporale, lectura usióra pentru poporu! E bine, sè ne numiti aici, *dincóce de Carpati, alta scriere mai poporala, mai usióra de întielesu, mai variata in materile sale decâtu cste „Siedietória“ dlui Vulcanu?*! Nici nóu'a publicatiune din Clusiu „Cartile sateanului romanu“ nu e in stare de a se insinúa si acomodá mai multu la gradulu de inteligentia alu poporului tieranu decâtu „Siedietória.“ — Astu-felu saluta dlu Georgiu Baritiu intreprenderea infintiatá de noi pentru poporu. E bine, pentru noi nu póte sè esiste o remuneratiune mai pretiosa decâtu recunoscinti'a barbatiiloru competinti. Incuragiati, vomu continuá redactarea „Siedietórei“ si in viótoriu totu in spiritulu de pan'acuma, care o facú atátu de placuta la poporu, incátu cei mai multi tóta o invétia de-a rostulu. Rogámu dar de nou pe toti dnii preoti, invetiatori si notari, si pe toti carturarii poporului romanu, sè binevoiesca a recomandá acésta fóitia poporului. Pretiulu pe anulu intregu e numai 1 fl. Esemplare complete mai avemu atátu pe anulu 1875 câtu si din inceputulu acestui anu.

La Pitesci a aparutu unu diariu nou, intitulatu „Salvarea.“ Se va ocupá de politica, literatura si comerciulu. Va esi in fia-care dumineca.

Industria si comerciulu.

La Romania s'au inceputu dejá lucrárilu pentru construirea liniei ferate Ploesci-Predealu. Pana la finea lunei lui maiu lini'a va fi dejá construita pana in apropiare de Campina, o activitate viua se desvóltá in tóta valea Prahovei. Precum aflámu, din partea statului magiaru inca s'au luatú mesurile necesarie, pentru cá contruirea liniei Brasiovu-Predealu inca sè se incépa câtu mai curendu. („Gaz. Trans.“)

Cea mai buna bere se facea la Orlatu. Berari'a mare o avea una societate de actionari. A cadituu si aceea in concursu si se vende. Se vede ca au omorit'o cele siese mii de vinarsarii din tíera. („Gaz. Trans.“)

Calea ferata Timisióra-Orsiova se cladesce

fórté repede. Lini'a de la Timisióra pana la Lugosiu e mai gata, incátu peste câte-va dile se va puté ivi pe ea primulú locomotivu, care va cá materialulu trebuinciosu. Puntea de la Lugosiu se va face dupa planulu architectului Krempe.

Tribunale.

Advocatu nou. Dlu Vasiliu Dragosiu din districtulu Cetátii-de-pétra, in lun'a trecuta facú censura de advocatu la tabl'a regéscá din Budapesta.

Suvenirea mortiloru.

María Porutiú n. Tobiasiu, soci'a dlui Samuili Porutiú, consiliariu de sectiune la ministeriulu regescu ungurescu de interne, a repausatu in Buda la 2 main, in etate de 42 ani, lasandu in doliu profundu pe sotiulu ei, pe fiic'a sa María soci'a dlui deputatu Vasiliu Hosszu, pe fiii Emiliu, Romulu, Iuliu si pe fiic'a sa Valeria. Inmormentarea s'a facutn la 4 maiu, si osemintele repausatei se asiediara spre repausulu eternu in cimiteriulu suburbíului Cristina.

Stefanu Nagy, professoru la gimnasiulu romanu din Beiusiu, a muritu in 19 aprile, in etate de 27 ani.

Anania Popovicu, studinte absolutu, repausá in Briglezu (Transilvani'a) la 23 aprile, in etate de 23 ani.

Teodoru Bordasiu, notariu reg. publicu in Caransebesiu, a repausatu la 28 aprile, in etate de 39 ani, lasandu in doliu pe jun'a sa sociá Maria n. Lorentiu, pe pruncii sei Hortensia si Eugeniu, si numerosii sei consangeni din comitatulu Bihariei.

Alesandru Fotino, pictoru romanu, professoru de pictura la asilulu Elena-Dómna din Bucuresci, a repausatu la 16/28 aprile, in flórea vietii sale.

Constantinu Dimitrieviciu, preotu gr. or. in Ghiladu, comitatulu Temisiului, a repausatu in 28 aprile st. n. in etate de 58 ani.

Constantinu Ionutiasiu, fostu notariu in Bolduru, comitatulu Carasiului, a muritu la Semlacu, in comitatulu Aradului, la 20 aprile, in etate de 31 ani.

Post'a Redactiunii.

Dlui C. M. in Cernauti. I vomu face locu in nrulu viótoriu, déca va fi cu putintia.

Dlui I. O. in Caransebesiu. Din anulu trecutú nu mai avemu esemplare complete.

Dlui S. V. R. in Lugosiu. Nrulu reclamatu din anulu trecutú s'a tramisu

Dlui G. C. in Siemnitiu. Gresiel'a s'a coresu. Noi n'amu sciutu de ea nimica pana'n momentulu acest'a.

Dlui P. I. M. in Blasiu. Se póte cá i vomu puté face locu, in se de curendu nu.

Dlui A. B. in Blasiu Traducerea nu e reusíta. I lipsesce cu deseversire farmeculu originalului.

Dlui A. R. in Beiusiu Se vede o innaintare, dar totusi nici acésta nu se póte publicá Nici cadintiele nu sunt bine facute.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tiereri nr. 39.